

Ivana ZEMANOVÁ, *První desetiletí ČSR ve světle dvou jazyků českobudějovického tisku. Česko-německá komparace. Diplomová práce Pedagogické fakulty JU v Českých Budějovicích, Č. Budějovice 2011, 173 strany včetně 27 příloh.*

Posudek vedoucí diplomové práce

Předkládaná diplomová práce patří k těm, pro něž si autoři vymezili dostatečné množství času na promyšlení a zvážení všech eventualit pramenného materiálu, vlastních dispozic a nosnosti zvoleného tématu. Diplomantka své badatelské úsilí opřela o tři východiska: vztah k místu, kde žije, rodinnou paměť a studovanou aprobaci, respektive z ní vyplývající jazykové možnosti. České Budějovice, Budweis, se pak staly prostorem pro řadu otázek a především komparací.

Typickému městu žijícímu po staletí dvojjazyčným životem v soupeření německého a českého živlu přineslo dvacáté století razantní změny, s nimiž nebylo snadné se vyrovnat. Sledování tohoto, často dramatického procesu bylo pro historiky vždycky přitažlivé, ať již v kontextu historie státu nebo v konkrétním pohledu regionálních dějin. Diplomantka měla v tomto smyslu dostatečné množství odborné literatury, které také dokázala využít vyčerpávajícím způsobem. To se týká zejména obsažné druhé kapitoly (Češi a Němci v dějinách od 19. století do vzniku samostatného Československa) a chronologicky navazující kapitoly třetí (Češi a Němci v Československé republice mezi lety 1918-1929). Sympatické je, že tyto částečně kompilativní kapitoly nepostavila na začátek svého výkladu, jak bývá obvyklé. V první kapitole totiž prezentovala typ pramene, jenž byl pro ni základní stavební jednotkou, totiž tisk. Po stručném nástinu prvorepublikového tisku, kde ji nezajímá pouze existence periodik, ale především jejich role, význam i vzájemné vztahy, se věnuje dvěma reprezentativním českobudějovickým deníkům, Budweiser Zeitung a Jihočeským listům.

Oba jmenované listy (nejen) v kvalifikačních pracích často posloužily jako zdroj informací k jednotlivým událostem, osobnostem, situacím. Diplomantčin přístup je však nový; v reflexi dvou jazyků a souvisejících národností hledá autentický život města v „konfrontačních náladách“, jejich vývoji a proměnách na časovém úseku s logickými mezníky let 1918-1929. Od počátku si je dobře vědoma, že tisk závislý na financování, stranách, event. osobnostech nemůže být pramenem jediným. Proto jeho sdělení podrobuje

konfrontaci jak s prameny úřední povahy, tak s osobními výpověďmi memoárů. Pohled jí pomáhá zpřesňovat rovněž přihlídnutí k dalším periodikům.

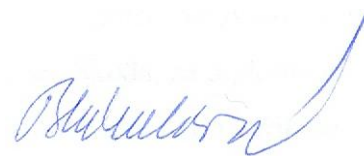
Sféry česko-německého společensko-politického klimatu v prvním desetiletí samostatného státu, jež diplomantka zvolila jako nosné, nejsou náhodné. I z textu hlavních kapitol, v nichž jsou interpretovány, je patrné, že jejich určení předcházelo dlouhé přemýšlení plné otázek nad výchozím materiálem obou novin. Kromě obecné charakteristiky mediálního obrazu soužití Čechů a Němců ve městě v daném období (kapitola čtvrtá) jde o reflexi voleb do obecních zastupitelstev v roce 1919 (kapitola pátá), dále o reflexi oslav svatováclavského milénia (v kontextu „slavnostních chvil“ Č. Budějovic – kapitola šestá) a konečně, v kapitole sedmé, o konfrontaci sportovní (českobudějovická kopaná).

Dokonale promyšlená volba prezentace politické, kulturní a sportovní, tvůrčí přístup k informacím – tj. ostražitost vůči jednoznačným novinářským soudům, schopnost domýšlet náznaky a chápat pohnutky diplomantce umožňují důvěryhodně přiblížit zdaleka ne jednoznačnou názorovou a emociální hladinu dvojnárodního města, které se, jak přesně říká, „učilo žít“ v nových, „křehkých“ vztazích.

Shrnuji: práce je pramenně zajímavá, metodicky inovativní. Výklad je jasný, přemýšlivý, přehledný, jazyk kultivovaný, bez gramatických prohřešků. Aktuální i čtivý text by si bezesporu zasloužil publikování. Ivana Zemanová jednoznačně prokázala znalost historikova řemesla, její práci doporučuji k obhajobě a s potěšením hodnotím stupněm

v ý b o r n ě.

V Českých Budějovicích 21. srpna 2011

doc. Dagmar Blümlová, CSc.